

MUNKÁSOK ÉS MŰVÉSZEK

Ankéton beszéltek meg a „Kis Kata házassága” tanulságait a szegedi dolgozókkal a film alkotói

Dolgozóinknak a kultúrához, az új művészetekhez való új viszonyát mutatta az a rendkívül érdekös film-anké, amely a „Kis Kata házassága” című film első magyarországi bemutatója után zajlott le a szegedi Szabadság Moziban. A nézők sorában túlnyomórészt textilmunkások, textilmunkások ülték, de nagy számban jelentek meg a dolgozók legkülönbözőbb rétegeiből is. Meglepetően nagyszámú hozzátulátás hangzott el az anké során, amely már magában véve is azt bizonyítja, hogy egyrészt a dolgozók valóban érdeklődnek új, művészeti alkotásaink iránt, másrészt pedig, ez az új magyar film mondanivalójával, tartalmával és rendezésével egyaránt megtalálta az utat a legmélyebb közönségnek, a dolgozóknak érdeklődéséhez, napi életéhez.

Új magyar művészeinknek, s benne igen nagy mértékben a film-művészetnek éppen az a legfontosabb célja, hivatása — amint Both Béla elvtárs, a filmgártó vállalat művészeti vezetője mondotta vitaindító bevezetőjében —, hogy megmutassa a népek a valóságot és megismertesse a néppel a társadalmunkat, mert ezáltal alakíthatjuk magát az életet. A művészetnek és a most bemutatott filmnek is az a célja, hogy átalakítsa, formálja az embereket, rámutasson a hibákra és azok kijavítására, vagyis az építést, új szocialista társadalmunk építését, s ezzel a béke megvédését szolgálja.

A felszólalások a film legkülönbözőbb részeivel foglalkoztak és mindannyian örömmel beszéltek erről az új alkotásról, de egyben rámutattak némely hibákra is. A többi között Meleg Ferenc elvtársnak, a Magyar Kender munkásságának felszólalása jellemezte jól ennek a filmnek egyik nagy értékét. „Ugy éreztem, mintha ott lennék a gyárban — mondotta —. A saját munkahelyemen éreztem magam.” Minden felszólalásból a legbiztatóbb éppen az a tény volt, hogy valamennyien meglátták a filmben egy-egy olyan jelenetet, megragadta a figyelmüket egy-egy olyan mondat, vagy esemény, amely utat mutat az ő életükben, napi munkájukban is.

Az ellenség gyálatásos szerepének bemutatása nagyon sokakat ragadott meg. Agócsi János elvtárs, a Vágóhíd dolgozója felszólalásában azonban azt nem tartotta helyesnek, hogy csak olyan későn leplezték le az ellenséget. Ez a meglátás legfeljebb annyiban nem állja meg a helyét, hogy az ellenség — amint a filmben is láttuk és sok gyakorlati tapasztalat mutatja — igyekszik leplezni magát és nem mutatja meg igazi arcát, hanem a dolgozók éberségén múlik sikeres leleplezése. Hiba volt azonban — amire helyesen Nyilasi Péter elvtárs mutatott rá —, hogy csak egy személy képviselte az ellenséget és nem láttuk a reakciós mérnök cinkosait, akik segítettek neki a termelés gátlásában.

Kétségtelen mindezek mellett is, hogy nagyobb éberségre tanított is, hogy ez a film Szeged dolgozóit és még jobban meggyőztette ellenségeinket, akik gépmunkások, a munkások életére törőstől sem riadnak vissza. A dolgozókat saját üzemük ellenségének a felfedezésére ösztönözték a látottak. Ezt tanúsította a többi között Csillag Juliának, a Szegedi Kender munkásságának felszólalása is, aki elmondta, hogy náluk hogyan kísérelte meg az ellenség a termelés megállítását, de rámutatott felszólalása során arra is, hogy ne feledkezzünk el róla: közvetlen-közvetlenben leselkedik az ellenség az áruló Titó-klikk alakjában és meg akarja akadályozni békés építő munkánkat.

Meglátták a díszbemutató résztvevői a filmnek azt a fontos mondanivalóját is, amely az öntudatos munkások családi életéről, családjukhoz, feleségükhöz való viszonyára vonatkozott, vagyis arra, amit a film egyik alakja így fogalmaz meg: „nemcsak az üzemben, otthon is népművelőnek kell lennem.” Különösen Komócsin Antalnak elvtársnak mutatott rá erre a gondolatára felszólalásában, amikor egyenesen arra kérte a megjelenteket és általuk minden dolgozót, hogy vizsgálják meg magatartásukat, ha szükséges, gyakoroljanak önkritikát és ne csak a munkahelyükön, hanem otthon is jó népművelők legyenek.

Ezzel a kérdéssel volt kapcsolatos Kis Kata házasságának szerepe is, amely körül vitá alakult ki. Volt, aki azt állította, hogy reakciós, mert nem szívesen engedte lányát tanfolyamra, vissza akarta tartani a

pártmunkáról. Sokan helyesen látták meg azonban, hogy Kis Kata házassága semmiképpen sem ellenség, csak elmaradott, elmaradotabb, mint Kis Kata és így számára is fokozott, türelmes és az ő korának megfelelő felvilágosító munkára van szükség.

Nem volt egyetlen olyan felszólalás sem az anké során, amely ne segítette volna legalább egy lépéssel előre a film iránt, rendezőjét, megjelent főszereplőjét egyaránt ahhoz, hogy legközelebb még jobbat, még tökéletesebbet alkossanak. Olyan apróságok sem kerültek el a nézők figyelmét, amiről ifj. Mózesné elvtársnő beszélt, hogy nem látták a filmben bemutatott üzemből balesetét. Az anké zárószavában Both elvtárs köszönettel fogadta ezt a megjegyzést is, mert valóban szocialista üzemekkel — amelyekben fő jelszó, hogy „legfőbb érték az ember” — elengedhetetlen tartozéka a baleset. Szovjetunióbeli tanulmányútja során is — amint elmesélte — egyik legkedvesebb élményét számára a Kalininről elnevezett moszkvai szerszámgépgyár baleseteje jelentette.

A dolgozók segítségét, amelyet felszólalásaikkal, észrevételeikkel nyújtottak, igen hálásan fogadták a díszbemutatóra Szegedre érkezett vendégek: Máriássy Judit, a film írója, Máriássy Félix, a film rendezője, Mészáros Ági, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, aki a főszerepét, Kis Kata szerepét játszotta és Both Béla elvtárs, a filmgártó vállalat művészeti vezetője. Az előadásból és az ankéból egyaránt tanultak a film alkotói és a film nézői. A film alkotóiiban tudatosulhatott, hogy milyen nagy felelősség írni, filmet készíteni. Ehhez elsősorban ismerni kell az életet, a dolgozók életét, akkor lesz helyes a filmalkotás, akkor nevel, tanít és egyben szórakoztat, derűt nyújt, mint ez a film is. Erről beszélt Máriássy Félix az ankéton, amikor azt mondotta:

— A mi munkánk sikere attól függ, hogy ismerjük-e az életet, az összes dolgozók életét, az elvtársak magánéletét. Tudnunk kell, hogy mi érdekli az elvtársakat, mik a nehézségek, problémák, amelyek általában felvetődnek. Mi csak akkor végezhetünk jól munkát, ha mindezekre rámutatunk és filmjeink erről szólnak, segítséget nyújtanak ahhoz, hogy szebbé, könnyebbé, jobbá legyen minden dolgozó élete. Segítséget kell nyújtanunk az ellenség, az imperialisták béréneinek leleplezéséhez.

Leghízelőbb művészeink negatívumait, hibáikat adják ennek a köpelességnek teljesítését. Megtisztelő, nagy művészi feladatnak nevezte felszólalásában Mészáros Ági is. Kis Katának, a főnősnak alakítását.

— Igyekezzem megelégni felada-

tomnak, — mondotta — és ha eléget tudtam tenni, akkor sok-sok ezer Kis Kata rajón arra, hogy ő is csak úgy juthat rébbe, mint a filmben szereplő Kis Kata: a Párt útmutatása révén, szorgalmas munkával. Remélem ez a film megtanítja a még nem eléggé öntudatos dolgozó nőket arra, hogy magánéletük elválaszthatatlan ettől a munkától. Egyéni boldogulását csak az találhatja meg, aki részt vesz a dolgozó nagy családjának munkájában és igyekszik ennek a családnak hasznos tagjává lenni.

A legfontosabbról maga a film írója, Máriássy Judit szövege az ankéton. Balogh Ferencnek, a Textilkombinát munkásnőjének felszólalásához csatlakozott, aki a Szovjetunió nagy segítségéről beszélt, hiszen mind jobbá váló élet mellett, közvetlenül is tapasztalja ezt a segítséget azáltal, hogy éppen olyan szovjet gépeken dolgozik, mint amilyenek a filmben lévő üzembe érkeztek.

— Szovjet segítség nélkül ez a film sem készülhetett volna el — mondotta Máriássy Judit. — Nagyon sokat köszönhetek a szovjet elvtársaknak, de különösen Pudovkin filmrendező elvtársnak és Obrascov elvtársnak, a világhírű bábsszínház vezetőjének. Ők adták bátorságot arra, hogy hozzá merjek kezdeni a film megírásához. Ők mondták, hogy egyet kell tudni: szeretni a népet és tudni kell, hogy kinél ir az ember. Mindig a dolgozókra, az elvtársakra, az elvtársak életére gondoltam és azt szerettem volna, hogy olyan gondolatokat mondjak el ezzel a filmmel, amelyeket őszintén érezek, amelyekre a Párt tanított meg és amelyek fontosak mindannyiunk életében.

A szegedi bemutató és az anké tanulságait szerint sikerült ezt a célt elérni. Művészeink nemcsak elindultak a nép felé, de találkoztak is a néppel, a dolgozókkal. Ezen az úton, amelyet az élenjáró szovjet művészet tapasztalatai lesznek könnyen járhatóvá, kell továbbhaladnia írónknak, művészeinknek, hogy a művészet betöltse igazi hivatását, amire a Szovjetunió szocialista-realist művészei tanítják: az élet szebbé, derűsebbé tételét, a jobb, eredményesebb munka elősegítését, a hércos békékat meg erősítését. Erre levilágosabban Sztálin elvtárs tanított, amikor a filmről szólva kijelentette, hogy annak segítésére kell a munkásszótály és annak Pártját a dolgozók szocialista szemléiben való nevelésében, a tömegek megszervezésében a szocializmusért vívott harcban, s növelnie kell a tömegek kultúráját, politikai harcképességét. Nagy és megdöbbentően szép feladat ez. A „Kis Kata házassága”-hoz hasonló és még tovább fejlődő filmekkel tölthetjük be igazán.

(Lőkös)

A HALADÁS, A BÉKE DERŰS MŰVÉSZETÉT HALLJUK

Jelentős kulturális esemény Szegeden a napokban megnyílt Szovjet Zenei Hét. A bőséges és a zene minden árnyalatát felölelő program-sorozatban megismerkedhetünk az orosz zene haladó hagyományával és a mai szovjet muzsika nagyszerű alkotásaival. Kulturális fejlődésünk mai stádiumában igen nagy szükségünk van arra, hogy mindjobban megismerjük és állandóan halljuk a szovjet zene alkotásait. Zeneszerzőinknek, zenei szakembereknek, de dolgozó lömegeinknek is egyaránt szükségünk van arra, hogy megismerjék a kommunizmus felé haladó Szovjetunió fejlett zenekultúráját, s különösen annak a Bolsevik Párt 1948-as határozata óta bekövetkezett fejlődését.

Mért tanulságos számunkra a szovjet zenei tanulmányozása? Az elmúlt évben M. Csulaki, szovjet zeneszerző, a Szovjet Zeneszerzők Szövetségének titkára hazánkban járt, s a magyar zenei életet áttekintve megállapította, hogy zenei életünk, zeneszerzőink elszakadtak a néptől, a tömegek életétől és művészetétől. A magyar zeneszerzők egy része nem tanulta meg még, hogy miképp tájékozódjék a nép, a tömegek ízlése, érdeklődése felől, nem veszi számba a dolgozók zenei érdeklődését, más szavakkal: még nem tanult meg a nép nevében és a nép részére alkotni, még nem tudták kifejezni a nép, a dolgozók vezetőszerepét a zeneművészet eszközeivel. Hatékonyan érintette a magyar zenei életet a nyugati burzsoá formalizmus, ez az érthetlennül egyéniségkedő művészeti irány, amely a művészetek bomlásához és zsákutcajához vezet.

Nem hit a magyar komponisták nagy része a zene realisztikus kifejező lehetőségeiben, nem tudták azt, hogy a zene szavával is lehet mindennapi konkrét tartalmat, társadalmi mondanivalót kifejezni.

A magyar zenei életben a szovjet zene példája nyomán már eddig is mutatkozott fejlődés. Részben ezonban még mindig érvényes M. Csulaki megállapítása. A magyar zenei fejlődés akkor lesz teljes, akkor tud lépést tartani a szocializmus felé haladó népi demokráciának általános fejlődésével, ha továbbra is a szovjet zene példája felé veszi irányát, ha felismeri és megéri azt a szerepet, amely a zenének járul a szocialista társadalomban.

Mit jelent konkrétan a szovjet zene tanulása, útmutatása?

A szovjet zenei élet fejlődésének a Bolsevik Párt 1948-as zenei kapcsolatok, ismert határozata óta indult. A Bolsevik Párt határozatában és Zsdánov elvtárs felszólalásában megláthatjuk azokat az irányelveket, amelyek mentén a zenei szakemberek munkája eléget tud tenni a szocialista társadalomban rájuk váró feladatoknak.

„A zene alkalmazkodjon a korhoz, a nép, a tömegek igényéhez. Tartson kapcsolatot a mindennapi élettel, az újonnan felvetődött kérdésekkel. Legyen a jó zeneszerző

politikailag is éleslátó” — mondta Zsdánov elvtárs. A szovjet zeneszerzők megértették a Bolsevik Párt útmutatását. Megértették — amint azt Csulaki és Novikov szovjet zeneszerzők nálunkjártukban is is fejtették —, hogy a zene a politikai nevelés, az ideológia egyik eszköze, hogy a zene realisztikus lehetőségeit felhasználva, társadalmi mondanivalókat, az élet éppen felszínén lévő aktualitáit is ki lehet fejezni.

A Bolsevik Párt iránymutató határozata óta sok olyan szovjet zenemű jött létre, amely, felszámolva a zenei öncélúság burzsoá eszméjét, a mindennapi életből merítette témáit és a haladás, a nép érdekeit szolgálja. Mejtusz ukrán zeneszerző „Ifjú Gárda” című operáját Fagyjev híres regényéből dolgozta fel. Megjeleníti a Nagy Honvédő Háború idejében a krasznodoni Ifjú Gárda esküjét, a szovjet ifjúság mélyesgyűlöletét a hitlerista rablók ellen, a Komszomol tagjainak hősiességét és igaz patriotizmusát. M. Csulaki baletet komponált az ismert Osztrouvszki regény, „Az acél megedzik” alapján. Sosztakovic hatalmas oratóriumát, „Dal az erdőkről” a nagy sztalini erdővédelmi tervet énekl meg. Hacsaturján pedig olyan népszerű baletet komponált („Gajanevics”), amely egy örmény szahánovics kolhoz munkásnőjéről szól.

A szovjet zene hatalmas fejlődése különösen a filmben terén szembeötlő. A szovjet zene nagyságát, Sosztakovic, Hacsaturján, Sebalin olyan hatalmas szovjet filmalkotásokhoz készítették kísérőzenét, mint a „Berlin eleste”, a „Sztálingrádi csata”, a „Károhoztak összeesküvése”. Ezek közül különösen kiemelkedik a „Berlin eleste” kísérőzenéje, Sosztakovic hatalmas alkotása, amely színességgel, az egyes jelenetek remek aláfestésével a szocialista filmben példamutató alkotása.

Orosz népzenei hagyományokra, népdalkincsre épít a szovjet zene. Így lesz a szocialista társadalmi formájában nemzeti zenekultúra széles néptömegekhez szóló, közérthető. A nagy bolsevikok mindig a népzenei értékek felhasználására intették a zeneszerzőket. Lenin 1918-ban meghallgatta és támogatta a Szegeden is hatalmas sikerrel szerepelt Pjatnyickij népi zenei együttest, a Bolsevik Párt, Zsdánov elvtárs pedig a népdalt felhasználó zeneszerzőket állította mintaként a formalizmus hatása alá került komponisták elé.

A szovjet zeneszerzők valóban „politikailag is éleslátók”. Ezt mutatja, hogy tevékenyen részt vesznek a békeharcban. Amellett, hogy a békéről alkotnak műveket, a közelmúltban felhívással fordultak a nyugati zeneművészekhez. „Mit tesztek a béke megszüntetéséért? — kérdezték kiállványukban a nyugati zeneművészeket. — Honegger, Desormier, Thibaud — állították-e a stockholmi békefelhívást? Ki mellette áll ön ma, Arturo Toscanini, Stokowski, Bruno Walter?” — kérdezték a nagy karmestereket. „Az egész világra kiterjedő hatalmas békemozgalomból a zenei szakembereknek is ki kell venni részüket, a békének le kell győznie a háborút!” fejezték be felhívásukat.

Meg kell értenünk és el kell tanulnunk a szovjet zene hatalmas tanulságait. Ezekben a napokban, amikor a Szovjet Zenei Hét programjait hallgatjuk, tudatában kell lennünk annak, hogy olyan művészetet ismerünk meg, amely a művészi hivatás legmagasabb fokán áll: a népből fakad, a néphez szól, a haladást, a békét szolgálja s örömmel, optimizmussal telíti fel a szabadult dolgozóink, népünk életét. Ezen a héten minden nap a szocializmust megvalósító nép dallamait, énekét, zenéjét, a szovjet muszikát hallgatjuk. Hallgassuk és tanuljunk tőle.

Király József.

„Vörös Csillag” lesz a Korzó Moziból

Számos levél érkezett a városi tanácshoz és a szegedi Korzó Mozit vezetőségéhez is, hogy hasonlóan a Belvárosi Mozihoz, változtassa meg nevét. Erkeztek be konkrét javaslatok is, amelyek közül a mozi vezetősége a „Vörös Csillag” elnevezést találta legalkalmasabbnak. Elhatározták, hogy december 21-én, Sztálin elvtárs 71-ik születésnapján a „Sztálingrádi csata” I. és II. részének előadása keretében tartják meg az ünnepélyes névváltoztatást,

ÚGY KELL AZ OROSZ NYELV, mint a falat kenyér

— Krasznij, krasznaja, krasznaje... ragozza Engi Laci úttörő pajtás a vörös melléknevet. Szorgalmasan tanul, hogy teljesüljön nagy vágya: anyanyelvükön beszélhessen a szovjet úttörő pajtásokkal. Az asztal körül ülő hallgatók vele együtt gyakorolnak. Az asztalon fűzetek fekszenek. Malinger Gizella, a vegyipari technikum negyedéves hallgatójának fűzete szorgalmasan otthoni foglalkozásról tesz bizonyosságot.

Könnyedén, vidáman

tanulják az orosz nyelvet a kettes csoport hallgatói az MSZT-székházban és beszélgetésük során szóba kerül az is, hogy közös újévi ünnepségen minden tanuló csak oroszul beszél majd.

Ez a kép is annak bizonyítéka, hogy az idén ősszel milyen jelentős érdeklődéssel fordultak a dolgozók a Gorkij-könyvtár orosz nyelvtanfolyama felé. Közel 500-an iratkoztak be ezekre a tanfolyamokra, akik megértették az orosz nyelvtanulás fontosságát és a nagy Szovjetunió tapasztalatainak gazdagságát szocializmust építő hazánk javára akarják felhasználni.

Munkások, egyetemi tanárok

fizikai és szellemi dolgozók —, akik felismerték az élenjáró szovjet orszáépítés, tudomány és művészet jelentőségét —, egyaránt részt vesznek ezeken a tanfolyamokon.

Majevszkij Elek nyelvtanító

örömmel dicséri hallgatói igyekezetét:

— Az első két hónap alatt megtanultak írni, olvasni — mondja —. Most az órákon már alig beszélünk magyarul. Eneket is tanulunk. Sztálin elvtárs 71. születésnapjára

Ünnepi órát tartunk

és addigra megtanuljuk a szovjet himnuszot orosz nyelven.

A Szerves Kémiai Intézetben is élénk figyelemmel fordulnak az orosz órá hallgatói a tábla felé, melyre Kovács Ilonka hibátlanul írja fel a házi feladat utolsó mondatát. Ezután olvasás következik. Fodor Gábor elvtárs, Kossuth-díjas professzor a tankönyv fölé hajolva, fennhangon olvas. Olvasása azt bizonyítja, hogy nemcsak a tudományos munkában állja meg a helyét, hanem a nyelvtanulásban is. Minél előbb eredetiben akarja tanulmányozni a szovjet kémikusok munkáit.

Nagy lelkesedés segíti elő a Körtani Intézet oroszul tanulóinak eredményeit is.

„Sztálin nazi roszgya”

— Sztálin a mi vezérünk —, fordít Lukács Eta szigorló orvos és írja a táblára a mondatot.

Wéber Teréz munkafelajánlásába foglalta Sztálin elvtárs 71. születésnapjára, hogy orosz nyelven fizesse mondatból álló szorgalmi dolgozatot készíts. Ezzel is igyekszik régi vágyának elérésére, hogy az intézetbe érkező szovjet folyóiratokat minél előbb megérthesse. Szabó

Gyula demonstrátor, otthon feleségével együtt tanulja az orosz nyelvet. Minden héten egész délutánt tölt az orosz nyelvtanulással.

— Szakmánkhoz — mondja — úgy kell az orosz nyelv, mint a falat kenyér. Célok, hogy mielőbb fordítani tudjam a szovjet tudományos kutatómunkáról szóló műveket.

A többi tanfolyamok már megindultak, amikor

a Magyar Kender dolgozó

azzal a kéréssel fordultak a Gorkij Könyvtárhoz, hogy üzemük legjobb dolgozó részére indítsanak orosz nyelvtanfolyamot. A tanfolyam már három hete folyik. Kis Sándor elvtárs, az újtó felelős szorgalmas tanulását az a vágy fokozza, hogy mielőbb olvashassa a Szovjetunióban megjelent újtásokkal, sztahanovista munkamódszerekkel foglalkozó könyveket.

Obis Ede, a felverőgép kezelőmunkása, sokszor találkozik már szovjet elvtársakkal, de mivel nem tudt oroszul, így baráti kézfogással kívül, szorosabb kapcsolatot kiépítésére nem volt módja.

— Nagyon tanulok majd, hogy legközelebb már

tolmács nélkül

beszélhessek a szovjet elvtársakkal. Ez a gondolat fűti valamennyi orosz nyelvtanfolyam résztvevőjét. Meg akarják ismerni azt a nyelvet, amelyen annyi nagy gondolat kapott formát, hogy vezesse a boldogabb életre tanítsa a dolgozó milliókat. (Csányi)